

YTTRANDE

2019-03-08 Ärendenr:
NV-08249-18

Kaunis Iron AB
Åsa Allan,
E-post: asa.allan@kaunisiron.se
Klara Eriksson Golder Associates AB
E-post: klara_eriksson@golder.se

Samrådsyttrande inför Kaunis Iron AB:s planerade ansökan om nytt tillstånd för gruv- och förädlingsverksamheten i Pajala kommun

1. Bakgrund

Naturvårdsverket har deltagit i muntligt avgränsningssamråd med Kaunis Iron AB (bolaget) den 12/2 2019 via skype och inkommer härmed med synpunkter med anledning av vad bolaget framfört i det skriftliga samrådsunderlaget och på det muntliga samrådsmötet. I avgränsningssamrådet ska frågor om miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning behandlas. Avgränsningssamrådet ska behandla sådana miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra i sig själv eller till följd av yttre händelser.

Enligt samrådsunderlaget har bolaget för avsikt att ansöka om ett helt nytt tillstånd enligt miljöbalken för brytning av järnmalms-fyndigheterna Tapuli, Palotieva och Sahavaara samt för bearbetning av malmen i Kaunisvaara anrikningsverk. Avsikten är att det nu sökta tillståndet ska ersätta tillståndet meddelat av Gränsälvskommisionen 20 augusti 2010 (mål M 11/09).

Naturvårdsverkets syfte med att lämna ett samrådsyttrande är att ge Kaunis Iron AB tidig kunskap om omständigheter som kan utgöra hinder för tillstånd, klargöra problemställningar och visa på alternativa lösningar som närmare behöver utredas och redovisas. Den kritik som framförts i Naturvårdsverkets ansökan om delvis återkallelse av tillstånd meddelat av Gränsälvskommisionen (Mål M 11/09) gäller alltjämt.

Parallellt med detta samråd pågår förutom ärendet om delvis återkallelse av tillstånd meddelat av Gränsälvskommisionen (M 1828–18) även omprövning av

ekonomisk säkerhet (M 3541–18) samt samråd angående tillstånd för vattenverksamhet för åtgärder inom sand – och klarningsmagasinet¹.

Angående Kaunis Iron AB:s planerade ansökan om tillstånd till vattenverksamhet i Kaunisvaara sand- och klarningsmagasin, (utifrån samråd som hölls 2018) bör den verksamheten ingå i den kommande ansökan om ett helt nytt tillstånd enligt miljöbalkens 9 och 11 kap. Se NV:s samrådsyttrande daterat 2018-12-14. Vidare hänvisar Naturvårdsverket avseende sakfrågor till vad som anförts i det samrådsyttrandet.

Den som söker tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken ska visa att miljöbalkens allmänna hänsynsregler och övriga relevanta bestämmelser följs. Det är verksamhetsutövarens ansvar att visa att de iakttar de förpliktelser som följer av de allmänna hänsynsreglerna. Underlaget som ska finnas med i en ansökan om tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken regleras i 22 kap. miljöbalken.

Northland Resources AB:s ansökan för verksamheten i Tapuli och Kaunisvaara som lämnades in 2011 till Mark- och miljödomstolen var ofullständig, vilket medförde att stora krav ställdes på kompletteringar, därför blev underlagsmaterialet omfattande och svårt att överblicka. Naturvårdsverket noterar att ett flertal av underlagsrapporterna, utifrån samrådsunderlaget i detta samråd, är samma underlagsrapporter som låg till grund för prövningen hos MMD 2011–2016. Naturvårdsverket vill därför understryka att bolaget bör se över föreliggande rapporter, för att säkerställa att de är aktuella för de konstruktioner, anläggningar och utvinningsavfallsanläggningar som faktiskt byggts och som bolaget nu söker tillstånd för och huruvida rapporterna kan återanvändas för denna prövning.

När det finns så många underlagsrapporter finns risk att ansökningshandlingarna blir svåröverskådliga och därmed svåra att begripa, vilket ställer stora krav på sökanden att underlaget struktureras på ett lämpligt sätt. Det kan vara så att vissa underlagsrapporter behöver revideras, skrivas om alternativt arbetas samman. I vissa fall kommer kompletteringar att behövas. Detta gäller exempelvis de geohydrologiska frågeställningarna. För att prövningsprocessen ska ske så smidigt som möjligt uppmanar Naturvårdsverket bolaget att se till att underlaget är så komplett som möjligt för att tidigt få fram ett fullödigt beslutsunderlag och undvika omfattande kompletteringskrav.

De frågor som rör allmänna intressen och som behöver utredas och belysas noga i kommande ansökan och miljökonsekvensbeskrivning (MKB) rör ett antal frågeställningar om prövningens omfattning, generella miljöbedömningsfrågor, alternativredovisning, bästa möjliga teknik, hantering av utvinningsavfall, grundvattenfrågor, påverkan på ytvatten, energi och transporter, påverkan på Natura 2000, artskyddsfrågor, ekologisk kompensation, ekonomisk säkerhet och egenkontrollfrågor.

¹ Naturvårdsverket har inkommit med samrådsyttrande till Kaunis Iron AB 2018-12-14 i detta ärende.

2. Bearbetningskoncessionens betydelse i tillståndsprövningen

Naturvårdsverket anser att Bolaget i kommande tillståndsansökan ska redovisa sin syn på vad som omfattas av de aktuella bearbetningskoncessionerna beslutade av Bergsstaten. Kartor med koncessionsområdena, befintliga verksamhetsområden och planerade verksamhetsområden inklusive de för gruvdriften nödvändiga anläggningarna ska tillfogas ansökan. Detta behövs för att tydliggöra omfattningen av tillståndsprövningen och för att Naturvårdsverket ska få möjlighet att yttra sig över detta. Avseende beslut om bearbetningskoncessioners förhållande till prövning enligt miljöbalken erinrar Naturvårdsverket om rapport angående förhållandet mellan minerallagen och miljöbalken samt RU Strategi för hantering av gruvavfall.²

Sammanfattningsvis bör åtminstone följande underlag finnas med i ansökan om tillstånd:

- Kartor med koncessionsområden, befintliga verksamhetsområden och planerade verksamhetsområden samt de för gruvdriften nödvändiga anläggningarna

3. Miljöbedömningen enligt 6 kapitlet miljöbalken³

I januari 2018 började det nya sjätte kapitlet i miljöbalken att gälla. Syftet med det nya sjätte kapitlet är dels att Sverige har en skyldighet att föra in de senaste ändringarna i det så kallade MKB-direktivet⁴ i svensk rätt och i övrigt tillgodose de krav som följer av EU-rättsliga och internationella åtaganden. Dels är syftet att effektivisera miljöbalkens bestämmelser om miljöbedömningar för verksamheter och åtgärder. En *specifik miljöbedömning* innebär att miljöeffekter ska identifieras, beskrivas och bedömas vid verksamheter och åtgärder.

Innehållskravet i MKB framgår av 6 kap 35 § miljöbalken för specifika miljöbedömningar. Verksamhetsutövaren ska se till att MKB tas fram med den sakkunskap som krävs. Kravet på sakkunskap kopplar till de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. För att det ska vara möjligt att bedöma om kravet på sakkunskap är uppfyllt anser Naturvårdsverket att det av MKB behöver framgå vilka sakkunniga som tagit fram materialet.⁵

3.1. Nuläge och framskrivet nuläge

I 6 kap. 11 § 3 a miljöbalken anges att en MKB i den strategiska miljöbedömningen ska innehålla uppgifter om miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs. Detta framskrivna nuläge brukar kallas nollalternativ i MKB. Nollalternativ används vid jämförelse mellan olika övriga alternativ som tas fram inom ramen för miljöbedömningen.

² Förhållande mellan minerallagen och miljöbalken, Naturvårdsverkets rapport 6759, mars 2017 och Regeringsuppdrag "Förslag till strategi för hantering av gruvavfall", 2017-09-14

³ Vägledning om nya sjätte kapitlet i miljöbalken finns på www.naturvardsverket.se

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU av den 16 april 2014 om ändring av direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt.

⁵ Redovisningen kan till exempel ske i form av en förteckning över ansvariga för olika sakområden och en kort beskrivning av de sakkunnigas utbildning och relevant erfarenhet.

Naturvårdsverket anser att det måste redovisas ett framskrivet nuläge (nollalternativ), där Naturvårdsverkets ansökan om återkallelse vinner bifall. Nollalternativet är då att tillståndet från Gränsälvscommissionen återkallas och området återställs.

3.2. Befintliga konstruktioner, anläggningar och utvinningsavfallsanläggningar

Det finns idag flertalet konstruktioner, anläggningar och utvinningsavfallsanläggningar inom verksamhetsområdet som användes i Northland Resources verksamhet och som idag används för Kaunis Iron AB:s verksamhet. Relationsritningar och tekniska beskrivningar för samtliga konstruktioner, anläggningar, utvinningsavfallsanläggningar etc. ska finnas med i ansökan. Detta gäller bland annat utvinningsavfallsanläggningarna (sand- och klarningsmagasin liksom gråbergssupplag), processvattenmagasinet liksom anläggningar för vattenhantering såsom grävda diken samt nedgrävda rör. Bolaget ska även redogöra om de befintliga konstruktionerna, anläggningarna, utvinningsavfallsanläggningarna etc. har besiktigats och godkänts för drift samt dammsäkerhetsklassats. Bolaget ska även redogöra vilka av dessa som är tillståndsgivna.

Utifrån befintliga relationsritningar bör bolaget beskriva hur de olika konstruktionerna, anläggningarna och utvinningsavfallsanläggningarna avses byggas på eller byggas om. Här vill Naturvårdsverket understryka att det inte är lämpligt att använda de ”principskisser” varken för befintliga anläggningar som förekommit i tidigare tillståndsprövningar eller för nya/ombyggda anläggningar. Det är av största vikt att bolaget utgår från relationsritningar.

När det gäller utvinningsavfallsanläggningar vill Naturvårdsverket särskilt peka på att den som driver eller avser att driva en sådan anläggning ska se till att anläggningen utformas så att den är och kommer fortsätta att vara geoteknisk stabil.⁶ Bolaget behöver visa i ansökan att så är fallet både för befintliga och nya/ombyggda utvinningsavfallsanläggningar.

Sammanfattningsvis bör åtminstone följande underlag finnas med i ansökan om tillstånd:

- Ritningar, tekniska beskrivningar och relationsritningar för samtliga konstruktioner, anläggningar, utvinningsavfallsanläggningar etc.
- Underlag för om de befintliga konstruktionerna, anläggningarna, utvinningsavfallsanläggningarna etc. har besiktigats och godkänts för drift samt dammsäkerhetsklassats
- Redogörelse för vilka anläggningar som är tillståndsgivna
- Underlag för hur de olika konstruktionerna, anläggningarna och utvinningsavfallsanläggningarna avses byggas på eller byggas om
- Underlag som visar att utvinningsavfallsanläggningar är och kommer fortsätta vara geotekniskt stabila

⁶ 56 § 3. UtvavF

3.3. *Alternativredovisning*

Då bolagets ansökan avser ett helt nytt tillstånd enligt miljöbalken för brytning av järnmalmsfyndigheterna Tapuli, Palotieva och Sahavaara samt för bearbetning av malmen i Kaunisvaara anrikningsverk ska bolaget presentera alternativ för samtliga verksamhetsdelar och även följdverksamheter.

Enligt bolaget kommer alternativa lokaliseringar för gråbergssupplaget i Sahavaara liksom deponi för potentiellt syrabildande anrikningssand att tas fram. Alternativ utformning av deponering av gråberg och anrikningssand liksom transporter föreslås även av bolaget.

Alternativ utformning av alla de delar av verksamheten som kommer att vara föremål för prövning ska redovisas med ett underlag som gör det möjligt att bedöma vilka tekniker och utformningar samt skyddsåtgärder som utgör bästa möjliga teknik samt varför så är fallet i förhållande till andra alternativa tekniker, utformningar, skyddsåtgärder och försiktighetsmått. (se även under rubriken bästa möjliga teknik).

När det gäller alternativredovisning vill Naturvårdsverket också peka på vikten av att korrekt samrådsrets delges information om den verksamhet bolaget avser att söka tillstånd för. Om så inte är fallet kan flera samråd behöva hållas. Samrådsretsen kan exempelvis påverkas av transportväg i följdverksamheten.

3.4. *Beskriva bästa möjliga teknik*

Då bolagets ansökan avser ett helt nytt tillstånd enligt miljöbalken för brytning av järnmalmsfyndigheterna Tapuli, Palotieva och Sahavaara samt för bearbetning av malmen i Kaunisvaara anrikningsverk ska bolaget beskriva hur samtliga verksamhetsdelar, anläggningar, utvinningsavfallsanläggningar konstruktioner, tekniker etc. som bolaget nu söker tillstånd för utgör bästa möjliga teknik. Detta oaktat av om dessa använts tidigare/används i verksamheten. Bolaget ska även beskriva de skyddsåtgärder som de avser att vidta och hur de förhåller sig till bästa möjliga teknik. Det är viktigt att redogörelsen för bästa möjliga teknik täcker både befintlig liksom tillkommande verksamhet. Det gäller exempelvis skyddsåtgärder för minimering av påverkan på vattenmiljö utifrån användning av flotationskemikalier även med anledning av den tillkommande verksamheten för anrikning av Sahavaaramalm.

3.5. *Överensstämmelse med UtvavF, BREF och IUF*

En ansökan om tillstånd enligt 9 och 11 kap miljöbalken till en verksamhet som omfattas av utvinningsavfallsförordningen SFS 2013:319 (UtvavF) ska innehålla ett antal uppgifter utöver vad som framgår av 22 kap 1 § miljöbalken, detta enligt 64 § UtvavF. Naturvårdsverket utgår ifrån att 64 § liksom övriga bestämmelser i UtvavF efterföljs, samt att Bolaget har kunskap om och kommer att redovisa på vilket sätt bästa tillgängliga teknik (BAT) kommer tillämpas enligt åtminstone BREF MWEI⁷. Bolaget ska även redogöra för hur

⁷ BREF MWEI, JRC, December 2018,

http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/BREF/jrc109657_mwei_bref_-_for_pubsy_online.pdf

verksamhetens utsläpp till vatten förhåller sig till utsläppsintervallen i BREF MWEI.

Naturvårdsverket vill även betona att Bolaget behöver redogöra i avfallshanteringsplanen för hur återvinningen av utvinningsavfall ska främjas särskilt vad gäller kvarvarande värdemineral i avfallen.

Naturvårdsverket anser att relevanta provningskoder enligt miljöprovningsförordningen (2013:251) bör anges för deponeringen av utvinningsavfall utöver de koder som i samrådsunderlaget anges för gruvbrytning och bearbetning av malmen. Jämför MÖD M 1103-18 meddelad 26 februari 2019.

3.6. Grundvatten

Geohydrologiska modeller med representativa scenarion för både Sahavaara liksom Tapuli och Palotieva behöver ingå i ansökan. Ingångsdata till modellerna ska bifogas ansökan. Det bör tydligt framgå vilka ingångsdata som utgörs av faktiska mätningar och vilka som utgörs av antagna eller erfarenhetsmässiga värden. Bolaget ska även utifrån geohydrologisk modellering visa på influensområden både i berg- och jordlager (inklusive rösberg) utifrån avsänkning/länshållning av dagbrotten för samtliga planerade dagbrott (Tapuli, Palotieva och Sahavaara). I bolagets redovisning ska det tydligt framgå vilka influensområden som avser berg och vilka som avser jord (inklusive rösberg) samt hur dessa förhåller sig till grundvattenförekomster. Utöver det ska även den hydrauliska kommunikationen mellan jordlager (torv, morän, rösberg etc) och berggrund beskrivas. Känslighets och osäkerhetsanalyser av de geohydrologiska modellerna ska också finnas med i ansökan.

Även befintliga serier med mätdata från grundvattenrör liksom information om grundvattenrörens läge, djup samt information om i vilket material botten av rören är placerade (torv, morän, rösberg, berg etc.) bör bifogas ansökan.

Sammanfattningsvis bör bolaget åtminstone beskriva följande i MKB:

- Geohydrologiska modeller med representativa scenarion
- Ingångsdata till de geohydrologiska modellerna, samt information om vilka ingångsdata som grundar sig i faktiska mätningar och vilka som utgörs av antagna eller erfarenhetsmässiga värden
- Influensområden i berg respektive jord utifrån avsänkning/länshållning av dagbrotten
- Hydraulisk kommunikation mellan jordlager och berggrund
- Känslighets- och osäkerhetsanalyser
- Befintliga mätserier från grundvattenrör
- Information om grundvattenrörens läge, djup samt information om i vilket material botten av rören är placerade (torv, morän, rösberg, berg etc.)

3.7. Påverkan på ytvatten

Frågor rörande miljö kvalitetsnormer är ofta föremål för komplettering i tillståndsansökningar för gruvverksamhet. Bolaget bör undersöka hur

verksamhetens utsläpp, fysiska ingrepp och eventuell annan planerad påverkan förhåller sig till den mest aktuella statusklassificering som vattenmyndigheterna har gjort för aktuella vattenförekomster. Bolaget ska även redogöra för hur uppnåendet av normerna påverkas av verksamheten. Detta gäller både för grund- och ytvattenförekomster. Även uttag av vatten samt avrinningsområden som förändrats/förändras av verksamheten ska beskrivas.

Syftet är att tydliggöra om/hur verksamheten bidrar till påverkan och att klargöra förutsättningarna för att någon försämring av status inte kommer att ske eller att uppnåendet av miljökvalitetsnorm inte kommer att äventyras, så att fastställda miljökvalitetsnormer kan följas. Uppgifter om de åtgärder som planeras för att undvika att verksamheten bidrar till att miljökvalitetsnormer för vatten äventyras eller försämras ska alltså redovisas.

Naturvårdsverket vill påminna om att begreppet miljökvalitetsnorm även återfinns i utvinningsavfallsförordningen. Det anges att den som driver en utvinningsavfallsanläggning ska skaffa sig kännedom de föroreningar som lakvattnet kan innehålla och vid behov rena vattnet så att inte utsläpp strider mot miljökvalitetsnormer för vatten.⁸

Alla yt- och grundvatten som kan påverkas av en verksamhet omfattas av miljöbalkens regler oavsett om de utgör vattenförekomst eller inte. MKB behöver därför även innehålla en beskrivning av s.k. ”övriga vatten” och hur de direkt eller indirekt kommer att påverkas av verksamheten.

När det gäller påverkan av utsläpp från verksamheten på vatten ska bolaget presentera fullständiga beräkningar liksom underlagsdata till dessa för att en granskning ska vara möjlig. Detta gäller i synnerhet beräkningar för biotillgänglig halt.

I detta sammanhang vill Naturvårdsverket även påminna om ändringar i miljöbalken från 1 januari 2019 som bland annat klargör svensk rätt i förhållande till Weserdomen (C-461/13) och dess verkningar. Tillståndsmyndigheten får inte meddela tillstånd till en ansökan om den antingen riskerar att orsaka en försämring av en ytvattenförekomsts status eller äventyra uppnående av gällande miljökvalitetsnorm för vatten. Skyddsåtgärder som undviker sådan försämring eller äventyr ska redovisas i MKB.

Sammanfattningsvis bör bolaget åtminstone beskriva följande i MKB:

- Beskrivning av hur verksamhetens påverkan förhåller sig till vattenmyndigheternas statusklassificering för aktuella vattenförekomster (grund- och ytvatten).
- Beskrivning av hur verksamheten påverkar yt- och grundvatten som inte utgör vattenförekomster.
- Eventuella skyddsåtgärder för att förhindra att utsläpp av lakvatten och annat vatten samt annan påverkan på vatten medför att miljökvalitetsnormerna för vatten inte kan följas såsom att gynnsam bevarandestatus i Natura 2000-områden inte kan bevaras eller uppnås.

⁸ 70 § utvinningsavfallsförordningen

3.8. Energi

Bolaget ska redovisa energianvändning, utsläpp av växthusgaser samt användning av fossila bränslen. Dessa bör redovisas i detalj i ansökan med uppgift om hur dessa har brutits ner specifikt för bolagets olika anläggningar samt hur uppföljning av dessa sker. Detta gäller även transporter som bör delas upp i interna (inom verksamhetsområdet) liksom externa (utanför verksamhetsområdet). Se mer om transporter under avsnitt 3.10.

Klimataspekten i miljöbedömningar omfattar både klimatpåverkan i form av miljöeffekter till följd av utsläpp av klimatgaser och klimatanpassning. Vissa klimatanpassningsåtgärder kan innebära att utsläppen av klimatgaser begränsas, medan andra kan ha helt motsatt effekt. En miljöbedömning behöver därför hantera både potentiella synergieffekter och motverkande effekter. I detta ärende kan exempelvis användande av diesel för interna och externa transporter liksom förlust av myrmark medföra klimatpåverkan.

När det gäller redovisning energianvändning bör den redovisas uppdelat på verksamhetens olika delar. En bra och överskådlig redovisning av energianvändning kan förutom i tabellform även göras i form av energiflödesdiagram. Av energiflödesdiagram bör framgå hur energi (energislag och omfattning) flödar genom anläggningarnas olika delar, vilka omvandlingar som sker och var de sker. Det bör även tydligt framgå var och i vilken omfattning spillvärme uppkommer.

För ansökt verksamhet bör en fullständig redovisning göras av vilka energieffektiviseringsåtgärder som är tekniskt möjliga att genomföra, kostnader för dessa och uppskattad energibesparing per åtgärd samt vilka åtgärder som bolaget åtar sig att genomföra och motivering till varför det enligt bolaget eventuellt är orimligt enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att genomföra övriga redovisade åtgärder. Kostnadsberäkningar för de olika åtgärderna bör i tillämpliga delar omfatta investering, kapitalkostnad, förändrad kostnad för inköp av värme och el samt påverkan på drift- och underhållskostnad. För kapitalkostnad bör avskrivningstid och ränta anges. Om åtgärder som undersöks inte bedöms vara lönsamma vid en viss produktionsnivå bör bolaget redovisa vid vilken högre produktion åtgärden beräknas vara lönsam, inom ramen för ansökt produktionsmängd.

Sammanfattningsvis ska bolaget i MKB åtminstone beskriva:

- energianvändning, utsläpp av växthusgaser samt användning av fossila bränslen
- energieffektiviseringsåtgärder som är tekniskt möjliga att genomföra, kostnader för dessa och uppskattad energibesparing per åtgärd
- vilka åtgärder som bolaget åtar sig att genomföra och motivering till varför det enligt bolaget är orimligt enligt 2 kap. 7 § miljöbalken att genomföra övriga redovisade åtgärder

3.9. Transporter

När det gäller transporter av slig från Kaunisvaara till Pitkäjärvi på lastbil och på tåg vidare till Narvik anser Naturvårdsverket att de utgör följdverksamhet och bör prövas på det sättet. Information om trafikflöden på respektive vägavsnitt (både järnväg och vägnät) utan verksamhetens tillägg respektive med verksamhetens tillägg behöver beskrivas i MKB. Bolaget bör utöver det presentera information om utsläpp till luft av olika ämnen så som koldioxid, buller, damning etc. som orsakas av transporterna.

Sammanfattningsvis ska bolaget i MKB åtminstone beskriva:

- Information om trafikflöden på respektive vägavsnitt (både järnväg och vägnät) utan verksamhetens tillägg respektive med verksamhetens tillägg
- information om utsläpp till luft av olika ämnen så som koldioxid, buller, damning etc. som orsakas av transporterna

3.10. Natura 2000

Åtgärder som kan skada naturmiljön i Natura 2000-områden på ett betydande sätt är tillståndspliktiga även om verksamheten sker utanför det skyddade området. Naturvårdsverket vill påminna om att det är verksamhetsutövaren som har bevisbördan både för att visa att åtgärden inte kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt och att det finns förutsättningar att meddela tillstånd.⁹ Försiktighetsprincipen gäller.¹⁰

Information rörande Natura 2000-områden efterfrågas ofta vid kompletteringsrundor i tillståndprocesser rörande fullskalig gruvverksamhet. I MKB ska de direkta och indirekta effekterna som verksamheten, ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder kan nedföra på naturvärdena i Natura-2000-området identifieras, kvantifieras och beskrivas. I MKB ska verksamhetens påverkan på de livsmiljöer eller arter som pekats ut beskrivas. Det är viktigt att den möjliggör en bedömning av om verksamheten kommer att skada naturtyperna eller orsaka en betydande störning på arterna och bör beskriva hur verksamheten kan påverka området som helhet betraktad, områdets ekologiska struktur och funktion och dess motståndskraft. Vägledning för vad som typiskt sett kan utgöra en påverkan framgår av de art- och naturtypsvisa vägledningar som Naturvårdsverket tagit fram (finns på Naturvårdsverkets webb). Dessa är dock generella och inte specifika för de enskilda områdena. I bevarandeplanerna kommer mer områdesspecifik information om vad som kan skada/störa att anges.¹¹

Det anspråkstagande av N2000-områden som redan sker genom verksamheten måste tillståndsprövas enligt gällande tillståndsregler (se ansökan om återkallelse).

⁹ Bevisbörderegeln 2 kap 1 § miljöbalken

¹⁰ Försiktighetsprincipen 2 kap. 3 § miljöbalken

¹¹ handbok 2017:1, Förutsättningar för prövningar och tillsyn i Natura 2000-områden, december 2017

Sammanfattningsvis ska bolaget i MKB åtminstone beskriva:

- Påverkan på bevarandesyftet för Natura 2000-områdena (gynnsam bevarandestatus),
- Hur verksamheten påverkar Natura 2000-områdena som helhet betraktat,
- Natura 2000-områdenas ekologiska struktur, funktion och dess motståndskraft
- Direkta, indirekta samt kumulativa effekter
- Förslag till skyddsåtgärder

3.11. Artskydd

En artförekomst kan leda till förändringar av eller stoppa ett projekt om det finns andra lämpliga sätt att nå syftet med projektet och dess påverkan på arten försvårar upprätthållandet av gynnsambevarandestatus hos artens bestånd. Dispenser kan endast lämnas om förutsättningarna för dispens för arten ifråga är uppfyllda. Det kan därför orsaka stora problem om dispens inte söks förrän i ett sent stadium av ett projekt.¹²

Bolaget ska ta reda på vilken eventuell påverkan verksamheten har på skyddade samt rödlistade arter och beskriva det i MKB. Bolaget ska redovisa kartor med fyndplatser för arter med pågående och tilltänkta verksamhetsområden. I MKB bör även påverkan på skyddade arter anges även för alternativa lokaliseringar eller andra metoder och för andra tidpunkter för genomförande.

Det finns en dispens från artskyddsförordningen ställd på Northland Resources AB som beslutades 2012.¹³ Bolaget bör i ansökan redogöra för om ytterligare arter tillkommit efter beslutad dispens, om villkoren för dispensen uppfyllts eller om arbete kvarstår, om Länsstyrelsen Norrbotten vid tillsyn av artskyddsfrågor har laglig grund i att ställa krav på Kaunis Iron AB då dispensen riktar sig till Northland Resources AB samt om dispensen kan anses vara giltig för den verksamhet som Kaunis Iron AB nu söker tillstånd för.

Bolaget bör ansöka om en ny artskyddsdispens i det kommande miljömålet hos mark- och miljödomstolen enligt 21 kap. 3 § miljöbalken, då den nuvarande dispensen är ställd på Northland Resources, beslutades under 2012 samt att alternativredovisningar i föreliggande prövning kan skilja sig från tidigare prövningar.

3.12. Ekologisk kompensation

Under miljöbedömningen ska behovet av ekologisk kompensation bedömas. Det betyder att frågan om ekologisk kompensation kan behöva finnas med under hela processen; i samråd, i MKB samt i prövningsmyndighetens slutförande av miljöbedömningen. Prövningsmyndigheten behöver underlag att bedöma om det är motiverat att kräva kompensationsåtgärder. För verksamheter som omfattas av

¹² Handbok för artskyddsförordningen del 1, NV handbok 2009:2

<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/978-91-620-0160-5.pdf?pid=2587>

¹³ Beslut om dispens från artskyddsförordningen samt föreläggande om skydd för naturmiljön vid vite för åtgärder i samband med etablering av Tapuli gruva och Kaunisvaara anrikningsverk, Pajala kommun, 2012-10-17, Länsstyrelsen Norrbotten dnr 522-3655-2012

krav på specifik miljöbedömning, liksom aktuell verksamhet, ska det underlag som behövs tas fram under miljöbedömningen och redovisas i MKB.¹⁴

Det kan finnas praktiska svårigheter att hålla isär skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder i samband med prövning enligt miljöbalken. Ansökan bör därför läggas upp på ett sådant sätt att det är möjligt för prövningsmyndigheten att bedöma verksamhetens miljöpåverkan och vilka anpassningar och skyddsåtgärder som är motiverade utan beaktande av effekten av föreslagna kompensationsåtgärderna.

Bolaget bör därför redovisa tydliga konsekvensbedömningar och separat redovisning av försiktighetsmått och kompensationsåtgärder. När det gäller frågan om tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken får endast skyddsåtgärder beaktas inte kompensationsåtgärder. Detta innebär att det är nödvändigt att skilja mellan dessa åtgärder.¹⁵

4. Ekonomisk säkerhet och tillfredsställande skick

Tillstånd till verksamhet som omfattar deponering av avfall får endast meddelas om verksamhetsutövaren ställer säkerhet för fullgörande av de skyldigheter som gäller för deponeringsverksamheten eller vidtar någon annan lämplig åtgärd för sådant säkerställande.¹⁶ Sökanden ska, ifråga om utvinningsavfallsförläggning, i samband med ansökan informera tillståndsmyndigheten om den säkerhet som krävs.¹⁷ Den ekonomiska säkerhetens storlek ska beräknas så att det alltid finns tillräckliga medel för att bekosta stängningen av utvinningsavfallsanläggningen och återställa området som påverkats av anläggningen till tillfredsställande skick i enlighet med vad som beskrivs i avfallshanteringsplanen.

Enligt 25 § d UtvavF ska avfallshanteringsplanen innehålla uppgifter om beräknat tidsperspektiv för anläggningens påverkan på människors hälsa och miljö och för de avhjälpandeåtgärder som kommer och behövas. Därför behöver kontrollprogrammet pågå till dess att risken för förorening har eliminerats och resultatet blivit säkerställt inklusive eventuella korrigerande åtgärder. Därför bör även posten kontrollprogram/ funktionskontroll ingå och kostnadssättas i den beräknade ekonomiska säkerheten.

Erfarenhetsmässigt har det visat sig att korrigerande åtgärder behövt genomföras efter stängning av flera gruvverksamheter. Därför bör posten korrigerande åtgärder finnas med och kostnadssättas i den ekonomiska säkerheten.

Efterbehandling av området ska ske så att tillfredsställande skick uppnås (25 § 4 och 71 § UtvavF). Naturvårdsverket anser att Bolaget i denna del behöver klarlägga vilken den framtida markanvändningen är tänkt att bli. Vidare behöver klarläggas vad som behöver uppnås för återställningen av området för att det ska

¹⁴ <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Miljobedomningar/Specifik-miljobedomning/Underlag-kompensation/>

¹⁵ Ekologisk kompensation, Handbok 2016:1, Naturvårdsverket februari 2016

¹⁶ 15 kap 34 § samt 16 kap. 3 § miljöbalken

¹⁷ 64 § 4 p. UtvavF

kunna användas utan att medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön samt inte äventyra möjligheterna att följa miljökvalitetsnormerna.

5. Verksamhetsutövarens egenkontroll

Enligt 22 kap 1 § 5. ska en ansökan innehålla förslag till övervakning och kontroll av verksamheten och bland annat beskriva följande:

- Hur den organisatoriska ansvarsfördelningen kommer att se ut
- Hur rutiner för verksamhetens drift ska och kontroll kommer att byggas upp och hur verksamheten fortlöpande ska kontrolleras för att säkerställa efterlevnaden av föreslagna villkor och motverka eller förebygga påverkan på hälsa och miljö.

Det är viktigt att prövningsunderlaget innehåller relevanta beskrivningar av den verksamhet som ska bedrivas och att stöd för gjorda antaganden är så pass säkra att föreskrivna villkor kan följas.

Sammanfattningsvis bör åtminstone följande underlag finnas med i ansökan om tillstånd:

- Organisatorisk ansvarsfördelning
- Förslag till övervakning och kontroll av verksamheten

6. Avslutande synpunkter

Naturvårdsverket har i detta yttrande försökt tillgodose de önskemål som ofta lyfts från verksamhetsutövare om att få del av problemställningar och möjliga hinder för tillståndet i ett tidigt skede av processen. Naturvårdsverket vill dock understryka att synpunkterna är lämnade utifrån ett samrådsunderlag och ett samrådsmöte. Naturvårdsverket kan således under processens gång både återkomma med andra synpunkter eller förändra sin inställning, till exempel avseende prövningsramen, utifrån det underlagsmaterial och den information som senare kommer att inkomma till Naturvårdsverket.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Frida Rudsander.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit miljöjuristen Karolina Ardesjö Lundén och handläggaren Jennifer Brammer, den sistnämnda föredragande.

Frida Rudsander

Jennifer Brammer

Kopia till: Länsstyrelsen i Norrbottens län